

ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ
НАЧАЛЬНИКА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ПРО РОБОТУ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
за 2022 рік
(01.01.2022 – 31.12.2022)

I.	ВІДКРИТІСТЬ І ДОСТУПНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ВЛАДИ	2 - 6
	Інформаційна діяльність	2
	Взаємодія з громадським сектором	3
	Розгляд звернень громадян	4
	Організаційно-кадрові питання	5
II.	БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ	6 - 8
III.	СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	8
IV.	БЮДЖЕТНА СФЕРА	8 - 10
V.	ЕКОНОМІКА	10 - 15
	Промисловість	10
	Інвестиційна діяльність	11
	Зовнішньоекономічна діяльність	12
	Підтримка підприємництва	13
	Надання адміністративних послуг	15
VI.	АГРАРНИЙ КОМПЛЕКС	15 - 16
VII.	ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ	16 - 17
VIII.	РУЙНУВАННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ	18 - 20
	Об'єкти житлового фонду	18
	Об'єкти соціальної інфраструктури	18
	Об'єкти бізнесу	19
	Об'єкти сфери житлово-комунального господарства	19
	Дорожня інфраструктура	20
IX.	ЕКОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ	20 - 21
X.	РИНОК ПРАЦІ	21 - 22
XI.	СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА	22 - 24
	Соціальний захист населення та пенсійне забезпечення	22
	Соціальний захист військовослужбовців та членів їх родин	22
	Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб	23
	Соціальний захист дітей та багатодітних родин	23
XII.	ОСВІТА	24 - 26
XIII.	ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	26 - 27
XIV.	ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ	27 - 28
XV.	КУЛЬТУРА ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ	28 - 29

I. ВІДКРИТІСТЬ І ДОСТУПНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ВЛАДИ

Інформаційна діяльність

Чернігівська обласна державна адміністрація (обласна військова адміністрація) працює, дотримуючись, зокрема, принципів широкої гласності та публічності, з урахуванням громадської думки.

Облдержадміністрація підтримує та вдосконалює конструктивну співпрацю з іншими органами державної влади та місцевого самоврядування, засобами масової інформації та громадськістю. Забезпечує принцип відкритості в своїй діяльності. Жодному ЗМІ не відмовлено в отриманні коментаря посадових осіб облдержадміністрації чи участі в заходах, що проводились, у тому числі, із врахуванням обмежень воєнного часу.

Інформування про поточні події та діяльність, наповнення вебсайту обласної державної адміністрації та сторінок у соціальних мережах, зокрема офіційного телеграм-каналу, не припинялося навіть під час бойових дій на території Чернігівської області з 24.02.2022 по 03.04.2022, подекуди із загрозою для працівників.

У комунікації з представниками екстрених служб, районних військових адміністрацій, територіальних громад області оперативно поширювалася інформація про злочинні дії російських військ на території області. Забезпечувалася координація зв'язку місцевих жителів, волонтерів та журналістів з представниками всеукраїнських та міжнародних ЗМІ. Здійснено переклад окремих повідомлень про ситуацію в Чернігові англійською мовою для поширення у міжнародному середовищі. Надано допомогу журналістам каналу «Суспільне Чернігів» у пересуванні м. Черніговом під час активних бойових дій та виконанні професійних обов'язків.

Протягом року забезпечено постійну роботу з протидії російській пропаганді, реалізації єдиної державної інформаційної політики та захисту національних інтересів в інформаційному просторі.

Так, під час активних бойових дій та часткової окупації області у співпраці з органами місцевого самоврядування проведено кампанію «Чернігівщина масово вимагає закрити небо». Збір підписів під зверненнями до лідерів США, Франції, Німеччини та інших країн НАТО з проханням запровадити безполітну зону над Україною організовано практично у всіх громадах області.

Крім того, впродовж року проведено низку інформаційних заходів та компаній з основними акцентами на:

- висвітленні злочинів, скоєних російськими військами;
- діяльності Сил оборони з визволення області та підготовці до будь-якого подальшого розвитку подій на її території;
- першочерговій відбудові області, відновленню транспортних артерій;
- міжнародній підтримці у відбудові Чернігівщини;
- відновленні роботи бізнесу;
- підтримці Збройних Сил України та інших складових Сил оборони;
- патріотичному вихованню, формуванню шанобливого ставлення до добровольців та ветеранів війни;
- підготовці до опалювального сезону;

- аварійних відключеннях електроенергії внаслідок російських атак на інфраструктуру;
- функціонуванні пунктів незламності;
- розмінуванні території області та мінній безпеці;
- європейській та євроатлантичній інтеграції України;
- тощо.

Було розміщено більше 200 білбордів та 100 сітілайтів реклами соціального характеру.

Після деокупації Чернігівської області у повному обсязі було відновлене національне теле- та радіомовлення, доступ до цифрового ефірного телерадіомовлення. Відновлені умови для належної діяльності місцевих засобів масової інформації.

Завдяки низці звернень до центральних органів влади досягнуто рішення про встановлення у Чернігівській області 4 додаткових телекомунікаційних веж для трансляції сигналу майбутньої державної багатоканальної телемережі МХ-7, запуск якої планується у 2023 році. Реалізація цього проєкту дозволить забезпечити повне покриття території області, зокрема прикордонних районів, сигналом вітчизняного телебачення.

З метою підтримки друкованих ЗМІ під час воєнного стану у рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2021 – 2022 роки з редакціями локальних реформованих екскомунальних ЗМІ укладено договори на загальну суму 210 тисяч гривень. Передбачено надання аналогічної підтримки в розмірі 250 тисяч гривень в оновленій Програмі на 2023 – 2024 роки.

Надавалася методична, інформаційна, організаційна підтримка редакціям, зокрема у питанні залученні коштів донорів і грантодавців для подальшої діяльності ЗМІ, допомога у підготовці грантових заявок.

Забезпечено постійний моніторинг інформаційного простору та проактивне реагування на кризові події. Облдержадміністрація готує та якнайширше розповсюджує повідомлення, спрямовані на консолідацію жителів області, деконструкцію наративів держави-агресора, спростування ворожої пропаганди, інформування про актуальний стан справ в області та Україні в цілому.

Взаємодія з громадським сектором

Використовуючи такі механізми як консультації з громадськістю, участь у Громадській раді при обласній державній адміністрації, робочих групах, громадські експертизи і моніторинги, громадські слухання, інформаційні запити облдержадміністрація взаємодіє з громадянським суспільством.

Так, у 2022 році проведено процедуру електронних консультацій щодо 60 проєктів рішень, зокрема 6 проєктів розпоряджень начальника обласної військової адміністрації (голови обласної державної адміністрації), 11 проєктів обласних програм та змін до них, 42 проєктів звітів про виконання у 2021 році обласних програм, одного проєкту орієнтовного плану облдержадміністрації.

Забезпечено роботу Громадської ради при облдержадміністрації. Протягом 2022 року відбулось 4 засідання президії Громадської ради; засідання за «круглим столом» з питань захисту прав потерпілих від воєнних злочинів, ситуації на ринку пасажирських автомобільних перевезень області.

Організаціям громадянського суспільства надавалась інформаційна підтримка, інша допомога (зокрема супутникові системи «Старлінк» надані представниками ІТ-кластеру).

Для забезпечення ефективної співпраці та координації між органами влади та волонтерськими організаціями області у 2022 році створено робочу групу з формування Штабу волонтерів Чернігівської області.

Розгляд звернень громадян

За 2022 рік на адресу облдержадміністрації надійшло 12442 письмові звернення громадян, що на 493 менше, ніж у 2021 році. На особистий прийом звернулись 39 мешканців області (53 у 2021 році).

Найбільше звернень у звітному періоді надійшло від жителів міст Чернігова (4322) та Ніжина (990), Чернігівського (1755), Ніжинського (1546), Прилуцького (793) районів, жителів інших областей України – 1416.

Повномасштабне вторгнення РФ загострило питання соціального захисту населення. Упродовж 2022 року щодо вирішення питань соціального захисту надійшло 6091 звернення, або 49% (у 2021 році – 3815 звернень). Актуальними для мешканців області були питання комунального господарства – 3886, або 31% (4718 у 2021 році), з них 1477 щодо тривалої відсутності електропостачання та недотримання графіків стабілізаційних відключень електроенергії.

Надійшло 231 звернення про надання допомоги у відновленні будинків, що зазнали пошкодження через бойові дії на території області.

4% звернень стосувалися проблем міжміського та міського транспортного обслуговування, 3% – охорони здоров'я, 1,5% – освіти, 1% – питань аграрної політики і земельних відносин, 1% – житлової політики (надання тимчасового житла в модульних будинках, обстеження житла та допомоги у його відновленні), 1% звернень стосувались сфери культури, 1% – скарги громадян на роботу органів місцевого самоврядування (найчастіше міст Чернігова та Прилук), інші – 5,5 %.

Питання, порушені у 1430 зверненнях, вирішено позитивно, по іншим надано роз'яснення.

Від державної установи «Урядовий контактний центр» упродовж 2022 року надійшло 16 першочергових звернень щодо загрози життю та здоров'ю людей, вони були вирішені невідкладно.

На «гарячу» телефонну лінію начальника обласної військової адміністрації (голови обласної державної адміністрації) у звітному періоді надійшло 685 звернень (632 – у 2021 році). Тематика порушених питань: соціальні виплати, гуманітарна допомога – 348, комунальне господарство – 176, діяльність органів місцевого самоврядування – 42, транспорт, зв'язок – 36, цивільний захист – 28, діяльність підприємств, установ – 17, охорона здоров'я – 12, житлове питання – 4, інші – 22.

Для оперативного вирішення питань, з якими звертаються громадяни, керівництвом облдержадміністрації проведено 12 особистих прийомів громадян.

На офіційному вебсайті облдержадміністрації функціонує рубрика «Звернення громадян», де можна отримати повну інформацію та відповіді на актуальні питання щодо звернень громадян.

Організаційно-кадрові питання

Станом на 01.01.2023 штатна чисельність обласної та районних державних адміністрацій – 1367 одиниць, з них державних службовців – 1188. Загальна чисельність обласної державної адміністрації – 617 одиниць, районних державних адміністрацій – 681.

Кадровий потенціал обласної та районних державних адміністрацій фактично формували 1128 працівників (з них 969 державних службовців), зокрема: апарату обласної державної адміністрації – 88, структурних підрозділів обласної державної адміністрації – 466 та районних державних адміністрацій – 574 особи. Вакантних посад – 183 штатні одиниці, зокрема в обласній державній адміністрації – 130 та в районних державних адміністраціях – 107.

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» облдержадміністрація та 5 районних державних адміністрацій набули статусу військових адміністрацій, а їх голови – повноважень начальника.

Упродовж 2022 року призначено голів чотирьох районних державних адміністрацій (Корюківської, Новгород-Сіверської, Прилуцької та Чернігівської), внесені документи до Офісу Президента України щодо звільнення голів двох районних державних адміністрацій (Чернігівської та Новгород-Сіверської).

У зв'язку з введенням воєнного стану в Україні проведення конкурсів на зайняття вакантних посад державної служби призупинено, оскільки закритий Єдиний портал вакансій державної служби. На виконання Закону України «Про правовий режим воєнного стану» у період дії воєнного стану особи призначалися на посади державної служби без конкурсного відбору.

Упродовж 2022 року на посади державної служби обласної та районних державних адміністрацій області призначено 188 осіб категорії «Б» і «В» звільнено – 198 осіб цих категорій.

Упродовж 2022 року головою обласної державної адміністрації (начальником обласної військової адміністрації) було опрацьовано 9 запитів щодо погодження та вмотивованої відмови у погодженні призначення, звільнення керівників територіальних органів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, керівників установ, підприємств і організацій, що належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади. За результатами розгляду запитів було надано 3 погодження на призначення, 5 погоджень на звільнення та 1 вмотивовану відмову в погодженні призначення на посаду.

У 2022 році підвищили кваліфікацію 5077 державних службовців органів державної виконавчої влади області, які переважно навчалися дистанційно за допомогою комунікаційної системи ЗСХ.

Нагороджено жителів області:

- 77 осіб – державними нагородами (33 – орденами, 18 – медалями, 1 – відзнакою Президента України «Золоте серце», почесні звання присвоєно 25 особам);
- 16 осіб – Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, 5 – Подякою Прем'єр-міністра України;
- 13 осіб – відзнаками Ради національної безпеки і оборони України;
- 227 осіб – Почесною грамотою обласної державної адміністрації;
- оголошено 1025 Подяк голови обласної державної адміністрації (957 особам та 68 колективам).

За поданням голови обласної державної адміністрації (начальника обласної військової адміністрації) на розгляд обласної ради внесено 24 питання (проектів рішень).

II. БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

З 24 лютого по 31 грудня 2022 року відповідно до наказів Головнокомандувача Збройних сил України територія Чернігівської області була визначена як район ведення воєнних (бойових) дій.

Після відбиття і вигнання ворога з території області за сприяння обласної військової адміністрації на території області обладнано рубежі оборони, проводилась робота із заміни тимчасових фортифікаційних споруд на довготривалі (бетонні).

Заходи мобілізації відповідно до планових показників виконані в повному обсязі.

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» та Указу Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 «Про введення воєнного стану в Україні» в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб заходів правового режиму воєнного стану введено:

- комендантську годину, особливий режим в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, рух транспортних засобів, перевірку документів у осіб, огляду речей, транспортних засобів;
- заборону відвідування лісів населенням;
- заборону на реалізацію алкогольних напоїв та речовин, виготовлених на спиртовій основі;
- заборону навігації на всіх водних об'єктах області.

У 2022 році проведено 17 засідань Ради оборони області.

За ініціативи облдержадміністрації рішенням обласної ради затверджено «Програму впровадження пілотного проекту з організації територіальної оборони Чернігівської області на 2021 – 2022 роки». Видатки за програмою були спрямовані на матеріально-технічне забезпечення підрозділів територіальної оборони, у тому числі на забезпечення зимовою формою одягу особового складу підрозділів.

Прийнято «Програму матеріально-технічного забезпечення національного спротиву на території Чернігівської області на 2023 – 2024 роки» (орієнтовний обсяг необхідного ресурсу – 140 млн гривень).

З метою виконання завдань в умовах воєнного стану територіальна підсистема єдиної державної системи цивільного захисту приведена у ступінь готовності «ПОВНА ГОТОВНІСТЬ».

Вжито заходи щодо приведення у готовність до використання за призначенням захисних споруд цивільного захисту. На території області розташовано 589 захисних споруд: 150 сховищ та 439 протирадіаційних укриттів.

Місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування поставлено на облік 1857 найпростіших укриттів (у 2022 році їх кількість збільшилася на 557 одиниць), вживаються заходи щодо забезпечення їх необхідними засобами та майном.

З метою ремонту фонду захисних споруд цивільного захисту та їх оснащення (генераторами, лавками, біотуалетами тощо) територіальними громадами у 2022 році витрачено понад 60 млн гривень.

Місцевими програмами на 2023 рік передбачені кошти на приведення фонду захисних споруд у готовність до використання за призначенням. Продовжується роботи з міжнародними організаціями щодо облаштування захисних споруд цивільного захисту.

Під час активних бойових дій у лютому-березні 2022 року із території області евакуйовано 274 тис. осіб, у тому числі було зареєстровано внутрішньо переміщених 78,5 тис. осіб.

Відкоригований План евакуації населення Чернігівської області у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Зроблено розрахунок евакуації населення, яке проживає у 20-кілометровій зоні від Державного кордону України з рф. Евакуації підлягають 20,3 тис. осіб (з них 3,2 тис. дітей та 4 тис. осіб з інвалідністю і одиноких пенсіонерів).

В області функціонує територіальна автоматизована система централізованого оповіщення. Забезпечено цілодобову готовність з прийому та передачі сигналів загальнодержавної системи централізованого оповіщення. У цілому централізованим оповіщенням, з урахуванням телебачення, ефірного та проводового радіомовлення, охоплено до 85% населення області.

Встановлено 113 електросирен, з них централізованого запуску – 62, автономного запуску – 51. Озвученість електросиренами територій міст та районів області – 65%. Зокрема, у м. Чернігові встановлено 34 електросирени, охоплення території міста – 85%. Для підтримання постійної готовності системи оповіщення регулярно проводяться перевірки технічного стану засобів оповіщення і зв'язку.

На рівні області діє автоматизоване робоче місце відповідального чергового, з якого оповіщуються 1800 осіб керівного складу області, районів та органів місцевого самоврядування. Після закінчення активних бойових дій на території області автоматизовані робочі місця з оповіщення також створені у Гончарівській, Деснянській, Бобровицькій, Макіївській, Городнянській та Остерській територіальних громадах.

З метою надання допомоги населенню у разі виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з порушенням роботи систем централізованого

водопостачання, водовідведення, електро-, газо- і теплопостачання та усіх видів електронних комунікаційних послуг, на території області розгорнуто 162 пункти незламності. Для їх повноцінного функціонування організована робота щодо комплектації генераторами, булер'янами, електричними обігрівачами, тепловими гарматами, ковдрами, матрацами, пластиковими каністрами для води, ліхтарями, термосами тощо.

III. СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У 2022 році, включаючи період активної фази збройної агресії рф (бойові дії на території області), облдержадміністрацією було забезпечено злагоджену співпрацю з усіма 57 громадами області. Оперативно вирішувались життєво важливі та актуальні для громад питання.

Упродовж року за участю керівництва облдержадміністрації, керівників структурних підрозділів облдержадміністрації, начальників районних військових адміністрацій, представників правоохоронних органів, голів громад та активу відповідного району проведено виїзні кущові наради у Корюківському, Ніжинському, Новгород-Сіверському, Прилуцькому районах, у ході яких вивчено стан соціально-економічного розвитку та проблематику громад.

Продовжила роботу Рада територіальних громад Чернігівської області, членами якої є голови всіх громад та начальники районних військових адміністрацій. Проведено 2 засідання Ради територіальних громад Чернігівської області, на яких розглянуті питання цивільного захисту, організації роботи закладів освіти та охорони здоров'я у воєнний час, відновлення пошкоджених та зруйнованих об'єктів. Обговорювалися й інші нагальні питання та приймалися конструктивні рішення.

IV. БЮДЖЕТНА СФЕРА

Зведений бюджет Чернігівської області за доходами (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) виконаний в обсязі 13,4 млрд грн, що на 257,5 млн грн, або на 2% більше, ніж у 2021 році.

Власні доходи загального фонду місцевих бюджетів області (без урахування міжбюджетних трансфертів) виконані в обсязі 9,4 млрд грн, понад план отримано 289,9 млн грн (+3,2%). Порівняно з 2021 роком такі надходження усього по області зросли на 1,5 млрд грн (+19,5%), у тому числі в обласному бюджеті – на 335,8 млн грн (+29,8%).

Упродовж 2022 року від проведення заходів з детінізації економіки, перегляду ставок за оренду землі і комунального майна, активізації роботи з ліквідації заборгованості зі сплати податків та зборів, інших заходів, спрямованих на нарощування власної доходної бази, місцеві бюджети Чернігівщини додатково отримали надходжень у обсязі 52,7 млн грн (обласний бюджет – 4,1 млн грн).

Видатки проведені в звітному періоді у сумі 11,6 млрд грн та зменшилися порівняно з 2021 роком на 1,2 млрд грн (-9,5%) через скорочення видатків за рахунок субвенції державного бюджету на ремонт та утримання автомобільних доріг на 698,4 млн грн, зменшення обсягів інших офіційних трансфертів з

держбюджету, а також через відповідні обмеження щодо здійснення видатків в умовах воєнного стану в Україні.

Кредиторська заборгованість за видатками загального фонду бюджетів області станом на 01.01.2023 складала 23,7 млн грн (зменшилась порівняно з 01.01.2022 на 22,2 млн грн, або майже вдвічі), в тому числі обласного бюджету – 2,2 млн грн (зменшилась на 24,5 млн грн, або в 12 разів).

У 2022 році на виплату зарплати з нарахуваннями працівникам установ бюджетної сфери області із загального фонду місцевих бюджетів направлено 7 млрд гривень.

Заробітна плата працівникам установ обласного підпорядкування виплачена у встановлені терміни та в повному обсязі, заборгованість відсутня. У місцевих бюджетах територіальних громад станом на 01.01.2023 заборгованість за видатками з оплати праці з нарахуваннями становила 2 млн грн, що на 9,3 млн грн, або на 82% менше, ніж у 2021 році.

У процесі виконання бюджетів для зменшення дефіциту коштів за видатками з оплати праці та енергоносіїв вишукувалися власні фінансові резерви місцевих бюджетів області. Зокрема на вказані цілі розподілені кошти від перевиконання дохідної частини загального фонду бюджетів у сумі 85,1 млн грн та вільні залишки коштів цих бюджетів, що склались на 01.01.2022 – 161,3 млн гривень.

Для зменшення нестачі освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників спрямовувались кошти місцевих бюджетів (близько 30 млн грн), також відповідно до звернень облдержадміністрації Кабінетом Міністрів України здійснено перерозподіл освітньої субвенції між місцевими бюджетами області і її додаткове виділення в загальній сумі 38,4 млн гривень.

На оплату за спожиті установами бюджетної сфери енергоносії та комунальні послуги із загального фонду бюджетів області витрачено 815,2 млн грн, або 99,6% до обсягу зареєстрованих фінансових зобов'язань, у тому числі з обласного бюджету – 150,8 млн грн (100%). Станом на 01.01.2023 обсяг заборгованості, облікованої в органах Казначейства, складав 3 млн грн, що на 10,5 млн грн менше відповідної заборгованості на початок 2022 року, в обласному бюджеті заборгованість відсутня.

На заходи із запобігання та ліквідацію надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха, в тому числі воєнної надзвичайної ситуації державного рівня, видатки склали близько 75 млн грн, що на 73 млн грн більше у порівнянні з 2021 роком.

На фінансування заходів з покращення матеріально-технічного забезпечення військових частин, які дислокуються на території Чернігівської області, сприяння у підвищенні боєздатності та покращення матеріально-технічного забезпечення особового складу підрозділів територіальної оборони спрямовано 291,7 млн грн, у тому числі на заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення – 8,7 млн грн, на заходи та роботи з територіальної оборони – 283 млн гривень.

За рахунок субвенції з державного бюджету на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України, в сумі 26,9 млн грн Городнянська, Новгород-Сіверська, Сновська, Семенівська територіальні громади, які прилеглі до зони проведення воєнних (бойових) дій, мали можливість придбати деревину паливну для безоплатної видачі соціально вразливим категоріям населення громад.

Для надання компенсації закладам комунальної форми власності, в яких розміщувались тимчасово переміщені особи на безоплатній основі, область отримала 4,1 млн грн додаткової дотації з державного бюджету, яка перерахована за цільовим призначенням бюджетам 8 територіальних громад області в сумі 3,6 млн грн та обласному бюджету в сумі 0,5 млн гривень.

V. ЕКОНОМІКА

Промисловість

Промисловий комплекс області станом на 01.01.2022 формували близько 950 підприємств (у тому числі 122 великих і середніх), на яких працювали майже 34,1 тис. осіб.

У результаті військової російської агресії руйнувань та пошкоджень зазнали понад 60 промислових підприємств області. Найбільші руйнування на підприємствах машинобудування, легкої та харчової промисловості.

Майже всі підприємства промислового комплексу, які зазнали руйнувань, відновили роботу. Не працюють ТОВ «Пласт-Бокс Україна», ПрАТ «Чернігівський цегельний завод № 3», які зазнали критичних руйнувань та потребують значних коштів на відновлення.

У той же час більшість суб'єктів промислового бізнесу відновили виробництво на рівні 30-80% від довоєнних обсягів через пошкоджені об'єкти критичної інфраструктури, проблеми в енергетичному забезпеченні, відтік кадрів, відсутність або скорочення замовлень, проблеми з логістикою, браком обігових коштів на відновлення.

Загалом за 2022 рік промислове виробництво скоротилось на 30%.

Постійно проводився моніторинг ситуації в промисловому комплексі області. З метою вирішення конкретних проблемних питань розвитку промисловості надавались відповідні пропозиції до центральних органів виконавчої влади.

Разом з Асоціацією «Укрлегпром» проведено галузеву нараду з підприємствами легкої промисловості Чернігівської області (у тому числі з питань забезпечення кваліфікованими кадрами), за результатами прийнято рішення про першочергові кроки для відновлення потенціалу легкої промисловості області.

З метою забезпечення визначення шкоди та збитків, завданих внаслідок збройної агресії РФ, в частині фіксації втраченого, знищеного або пошкодженого майна підприємств усіх форм власності, надавалася консультативна та методична допомога з фіксації збитків, завданих промисловим підприємствам.

Надавалася допомога в організації роботи промислових підприємств в умовах скорочення споживання електричної енергії. Облдержадміністрацією

узагальнено та надано АТ «Чернігівобленерго» пропозиції промислових підприємств щодо забезпечення їх роботи з урахуванням необхідних мінімальних потужностей енергоспоживання, технічних можливостей та технологічних циклів.

Інвестиційна діяльність

Повномасштабна війна стала новим фактором впливу не тільки на рівень ділової активності, а й на інвестиційне середовище в області та в Україні в цілому.

У 2021 році обсяг освоєних внутрішніх капітальних інвестицій збільшився на 23,7% і склав майже 8,37 млрд грн, вдалося реалізувати понад 30 інвестиційних проєктів. У 2022 році реалізацію більшості інвестиційних проєктів було призупинено. За попередніми оцінками, обсяг капітальних інвестицій за 2022 рік становив 4,2 млрд грн (майже у 2 рази менше у порівнянні з 2021 роком).

У 2022 році проведено низку зустрічей з представниками бізнесових кіл, вітчизняними та міжнародними партнерами з розвитку (донорами), під час яких сторони основну увагу зосереджували на обговоренні питань щодо нагальних потреб області та необхідної підтримки для відновлення, а також соціально-економічного розвитку регіону, в тому числі запровадження ефективних інструментів стимулювання господарської та інвестиційної діяльності.

У рамках співпраці з Professional Government Association of Ukraine у червні 2022 року проведено онлайн-нараду з міжнародними донорами щодо розбудови економічної спроможності та швидкого відновлення діяльності господарюючих суб'єктів Чернігівської області. У липні 2022 року відбулося перше засідання робочої групи з економічного відновлення за участі народних депутатів України та бізнесових кіл області, на якому розглядалися шляхи відновлення та активізації економіки області, зокрема було презентовано проєкт Закону України «Про спеціальний правовий режим господарської та інвестиційної діяльності на території пріоритетного розвитку «Чернігівщина».

Для висвітлення інформації щодо актуальних новин, законодавчих новацій, у тому числі у сфері інвестицій, грантових програм та фінансової підтримки, інвестиційних можливостей, зокрема стосовно інвестування в індустріальні парки тощо використовується Економічний Портал Чернігівської області (<http://www.chernihiv-oblast.gov.ua/>), сайти Департаменту економічного розвитку облдержадміністрації (<http://economy.cg.gov.ua/>) та обласної державної адміністрації (<http://cg.gov.ua/index.php?tp=main>), сторінка у Facebook «Чернігівщина інвестиційна». В області розроблений та щомісячно оновлюється Грантовий дайджест «Будь у курсі подій – дій», який містить інформацію щодо відкритих для участі грантових конкурсів, проєктів міжнародної технічної допомоги та програм пільгового кредитування міжнародних фінансових організацій.

У 2022 році здійснювалися заходи щодо створення та реєстрації індустріального парку «Менський» на території Менської територіальної громади Корюківського району на земельній ділянці орієнтовною площею 68,5 га, 23 листопада 2022 року Менською міською радою прийнято відповідне

рішення про створення індустріального парку «Менський» та затверджено його концепцію.

Зовнішньоекономічна діяльність та міжнародне співробітництво

У 2022 році змінився вектор розвитку міжнародних відносин області. Якщо у попередні роки акцент робився більше на економічну, культурну, наукову співпрацю, то наразі основним завданням у налагодженні та розвитку співпраці з міжнародними партнерами став пошук шляхів задля відновлення області. З цією метою у звітному періоді Чернігівщину відвідали президент Німеччини, прем'єр-міністр Норвегії, голова Національних зборів Франції, представники Комітетів у закордонних справах парламентів Естонії, Литви, Латвії та Фінляндії, МЗС Латвії, Президентка регіону Іль-де-Франс (Франція), відбулися зустрічі керівництва області з дипломатами 16 посольств як іноземних в Україні, так і українських за кордоном, а також низка заходів за участю представників міжнародних фондів, організацій, установ, бізнесових структур тощо.

Питання відновлення області та надання допомоги обговорювалися більш ніж на 40 зустрічах, проведених з міжнародними та вітчизняними партнерами з розвитку (донорами), у тому числі в онлайн форматі.

За результатами проведеної роботи готовність підтримувати область у її відновленні на державному рівні висловили Франція, Латвія та Німеччина.

З метою розширення міжрегіонального співробітництва укладено Меморандум про взаєморозуміння з регіоном Іль-де-Франс (Франція). Зокрема, завдяки французькій підтримці область отримала будівельні матеріали, комп'ютерну техніку для навчальних закладів, а також тимчасові конструкції мостів, які наразі вже встановлено замість зруйнованих.

Латвійські партнери надали підтримку навчально-реабілітаційним та навчально-виробничим закладам, брали участь у відновленні пошкодженого житла мешканців Іванівської громади тощо.

Німецькі партнери реалізували проекти з підтримки громад області.

Результатами інших зазначених зустрічей стало надання області значної підтримки, зокрема, у вигляді різної гуманітарної, психологічної, правової, матеріальної та оздоровчої допомоги.

В області наразі здійснюється співпраця із понад 200 організаціями-донорами, партнерами з розвитку та благодійними організаціями. З них близько 40 – установи та організації ООН та більш ніж 160 – міжнародні та національні фонди, програми, громадські та благодійні організації.

З початку повномасштабного вторгнення протягом 2022 року було укладено 116 документів про співпрацю – меморандуми, угоди тощо; 249 реципієнтів отримували допомогу в рамках укладених документів. При цьому безпосередньо облдержадміністрацією напрацьовано 24 документи про співпрацю.

Загалом 47 із 57 громад області працювали щодо залучення коштів та технічної допомоги міжнародних організацій-донорів, партнерів з розвитку та благодійних організацій.

Повномасштабна військова агресія російської агресії проти України внесла кардинальні зміни в зовнішню торгівлю області. Через низку пошкоджень, відтік кадрів, відсутність або скорочення замовлень, проблеми з логістикою та з

електроенергією зовнішньоторговельний оборот області у 2022 скоротився майже на 40% до попереднього року і становив 1 млрд дол. США. Підприємства області співпрацювали з партнерами із 115 країн світ.

У товарній структурі експорту протягом тривалого періоду лідируючі позиції належали продовольчій продукції, зокрема зерновим культурам. Наразі, хоча ця товарна позиція й формує майже 38% загального обсягу експорту, проте її поставки скоротились більш ніж удвічі до попереднього року. Також скоротились обсяги поставок й інших продовольчих товарів. Проте вдалося у більш ніж утричі збільшити поставки жирів та олій. Скоротились поставки практично всіх непродовольчих товарів, при цьому зросли обсяги експорту продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, виробів з каменю, гіпсу та цементу.

З метою інформаційної підтримки експортерів області діє Економічний Портал Чернігівської області «Chernihiv region – your right choice!», також проводилась робота щодо залучення підприємств до участі у міжнародних виставкових заходах та умов участі в них. Зокрема за сприяння Посольства України в Латвійській Республіці та Торгового дому Латвії у 2022 році на виставці «Riga Food 2022», яка проходила у Міжнародному виставковому центрі на Кіпсалі (Латвія), був широко представлений національний стенд України. Низка регіональних представників харчової галузі промисловості представила свою продукцію у цьому стенді під час роботи виставки.

Водночас необхідність підтримки регіонального бізнесу обговорювалась під час низки зустрічей з представниками дипломатичних установ, а також у рамках онлайн-зустрічей за участю латвійських та фінських ділових кіл.

Підтримка підприємництва

Облдержадміністрацією вживались заходи щодо створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва та забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян, пропагування і популяризації підприємницької діяльності. У першу чергу інформаційно-консультаційна підтримка надавалась для ВПО, учасників бойових дій, жінок, жителів сільської місцевості, молоді, соціально незахищених верств населення.

З метою створення рівних можливостей для доступу суб'єктів малого і середнього підприємництва до участі у програмах фінансової державної підтримки (зокрема, державних програм: «Доступні кредити 5-7-9%», «Робота»), проводилась інформаційна кампанія шляхом розміщення інформації на вебсторінці Департаменту економічного розвитку облдержадміністрації, в соціальній мережі Facebook, роз'яснювальної роботи в онлайн та офлайн режимах в рамках проведення інформаційних заходів для підприємців та представників органів місцевого самоврядування. Надавалась консультаційна підтримка суб'єктів підприємництва через допомогу при складанні бізнес-планів та формуванні заявок на отримання грантів та залучення міжнародної технічної допомоги.

За 2022 рік, у тому числі завдяки наданій допомозі, 79 суб'єктів господарювання отримали гранти за напрямком «Власна справа» на загальну суму понад 18,6 млн грн, що дозволить створити 173 нових робочих місця.

Також отримали гранти 9 підприємств переробної галузі на загальну суму 38,3 млн грн та 1 – на розвиток садівництва на 9,9 млн гривень.

Підприємці області активно користувались державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%». За 2022 рік укладені договори на загальну суму понад 2,2 млрд гривень.

Крім того, в рамках обласної Програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2021–2027 роки спільно з ДО «Регіональний фонд підтримки підприємництва по Чернігівській області» та Центром підтримки підприємництва, інновацій та стартапів на базі Агенції регіонального розвитку Чернігівської області організовано та проведено понад 30 вебінарів, семінарів-консультацій для підприємців щодо актуальних питань з податкового та трудового законодавства в умовах воєнного стану, фінансових інструментів підтримки МСП, можливостей грантової підтримки громад, Інтенсив для бізнесу «Фандрейзинг для бізнесу»; Бізнес-форум «Women in business 2022» тощо.

Надавалась фінансова підтримка діяльності Агенції регіонального розвитку Чернігівської області, на базі якої функціонує Центр підтримки підприємництва, інновацій та стартапів. Здійснювалась координація роботи центрів підтримки підприємництва Корюківської, Ніжинської, Новгород-Сіверської, Прилуцької громад.

Є позитивна тенденція у започаткуванні діяльності суб'єктів підприємництва. У 2022 році було взято на облік 4610 суб'єктів підприємництва, з них 440 – юридичних осіб (на 66% більше, ніж кількість тих, які припинили діяльність – 265) та 4170 фізичних осіб – підприємців (на 0,8% більше, ніж кількість тих, які припинили діяльність – 4136).

Разом з тим, за 2022 рік надходження від діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва до зведеного бюджету склали 5,69 млрд грн (- 20%), у тому числі: до місцевого бюджету – 2,93 млрд грн (-16,2%), до державного бюджету – 2,75 млрд грн (-23,7%).

Питома вага надходжень від МСП до зведеного бюджету у 2022 році становила 35,9% (у 2021 – 50,4%), у тому числі: до місцевого бюджету – 32,2% проти 47,3% у 2021 році; до державного бюджету, відповідно, 40,7% і 53,9%.

Надання адміністративних послуг

Робота центрів надання адміністративних послуг області (ЦНАПів) у 2022 році в умовах дії воєнного стану мала свої особливості. Зокрема, призупинялась робота через ведення бойових дій на території області, неможливість надання послуг під час дії сигналу «повітряна тривога», відключення електроенергії. Впродовж певного періоду був відсутній доступ адміністраторів і реєстраторів до державних реєстрів та баз даних.

Під час активних бойових дій на території області було пошкоджено будівлю ЦНАПу Іванівської територіальної громади, який є першим та єдиним в області центром з позначенням «Центр. Дія». Також в період окупації населених

пунктів області було викрадено комп'ютерну техніку/обладнання у ЦНАПах Іванівської, Сновської та Макіївської громад.

У 2022 році розпочали роботу ЦНАПи у трьох громадах області (Михайло-Коцюбинській, Новобілоуській, Березнянській).

Незважаючи на всі виклики, ЦНАПи області продовжують працювати та забезпечувати отримання своєчасних та якісних адміністративних послуг мешканцями області. Загальна кількість точок доступу до адміністративних послуг в області – 96 (з них 37 ЦНАПів, 58 віддалених робочих місць та 1 територіальний підрозділ), де працюють близько 500 осіб – державні адміністратори та реєстратори. У 2022 році було надано понад 450 тис. адміністративних послуг.

За результатами відгуків, які залишили відвідувачі в ЦНАПах області у 2022 році (після введення воєнного стану в Україні) за допомогою QR-опитування, зберігся високий показник рівня задоволеності від отриманих послуг (CSI) – 98,3% (2021 рік – 96,1%).

VI. АГРАРНИЙ КОМПЛЕКС

Повномасштабна війна стала справжнім випробуванням для аграрного сектору економіки. Бойові дії на території області спричинили руйнування налагоджених роками виробничих процесів, логістичних ланцюгів.

Частково пошкоджено або повністю знищено майно, техніку, обладнання та склади 69 суб'єктів господарювання агропромислового комплексу області, в тому числі 62 сільськогосподарських підприємств. Орієнтовна сума збитків – 2,9 млрд гривень.

Попри всі виклики, агросектор області продовжує працювати та демонструє адаптивність і стійкість.

За січень-грудень 2022 року всіма категоріями господарств Чернігівської області вироблено валової продукції сільського господарства на суму 25,15 млрд грн – 74% до відповідного періоду 2021 року, в тому числі продукції рослинництва – 21,9 млрд грн (71,9%), тваринництва – 3,23 млрд грн (92,8%).

У галузі рослинництва: за оперативними даними врожай зернових та зернобобових культур у 2022 році склав 3,9 млн тонн, що на 35% менше 2021 року. Середній рівень урожайності – 62,5 ц/га (-12,5 ц/га до 2021 року).

Багато земель сільськогосподарського призначення забруднено мінами та вибухонебезпечними залишками війни, через що аграріями у 2022 році було засіяно тільки 90% площ.

У галузі тваринництва за січень-грудень 2022 року сільськогосподарськими підприємствами області вироблено 228,7 тис. тонн молока, що на 9,5 тис. тонн менше відповідного періоду 2021 року.

За результатами 2022 року вирощування м'яса худоби та птиці склало 30,2 тис. тонн – на 0,1 тис. тонн менше 2021 року.

Реалізація м'яса худоби та птиці зменшилась на 0,2 тис. тонн і склало 27,9 тис. тонн.

У той же час поголів'я ВРХ на 01.01.2023 у порівнянні з відповідною датою 2022 року збільшилось на 0,9 тис. гол., і склала 88 тис. гол. Поголів'я свиней збільшилось на 27,1 тис. гол. і склало 145,9 тис. гол.

Завершено будівництво/реконструкцію 4 об'єктів виробничої інфраструктури аграрного комплексу на загальну суму інвестицій 338,3 млн грн (створено 16 робочих місць).

Зовнішньоторговельний обіг продукції агропромислового комплексу склав 570,3 млн дол. США – 56% від загального зовнішньоторговельного обігу по області у 2022 році.

При цьому експорт продукції аграрного сектору становив 541 млн дол. США, або 75% від загального експорту області; імпорт – 29,2 млн дол. США, або 10% від загального імпорту області. Сальдо позитивне і склало 511,8 млн дол. США.

У 2022 році обсяг підтримки з державного бюджету аграріям області – 96,4 млн гривень. Кошти було спрямовано на підтримку фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції, надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу.

Крім того, з метою підтримки українських аграріїв продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) спільно з Міністерством аграрної політики та продовольства України за донорської підтримки урядів Канади та Японії, а також австралійської благодійної організації Munderoo Foundation закупили для аграріїв 3380 засобів тимчасового зберігання зерна (рукавів) місткістю 200 тонн кожний, які отримали 153 господарства області.

VII. ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

Забезпечено стабільне функціонування підприємств житлово-комунального господарства області та безперебійне забезпечення споживачів області відповідними послугами.

Організовано підготовку об'єктів підприємств паливно-енергетичного комплексу, житлово-комунального господарства та бюджетної сфери області до роботи в осінньо-зимовий період 2022/2023 року та забезпечено стале його проходження.

До ДУ «Фонд енергоефективності» було подано 37 заявок від ОСББ області на участь у програмі «Енергодім». Вартість проєктів згідно висновків енергоаудитів та проєктно-кошторисної документації – близько 150 млн гривень. У 2022 році 2 ОСББ області («Наш дім-36» у м. Ніжині та «Щаслива оселя» в м. Чернігові) завершили роботи з модернізації системи опалення будинків, 4 ОСББ продовжують роботи з реалізації своїх проєктів.

Забезпечено вжиття заходів щодо зменшення споживання енергетичних ресурсів закладами бюджетної сфери області. Котельні 23 закладів освіти та охорони здоров'я області переведено на тверде паливо. Значну частину закладів освіти переведено на дистанційну або змішану форми навчання, що передбачає зменшення використання установами теплової та електричної енергії. В установах та закладах бюджетної сфери вжито заходів щодо зменшення кількості

опалювальних та освітлювальних приміщень, оптимізації режиму роботи деяких установ та переведення працівників на дистанційну форму роботи.

В області продовжено розвиток альтернативної енергетики. Загальна потужність об'єктів енергетики, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел, – 47,89 МВт.

Порівняно з 2021 роком потужність таких об'єктів збільшилась на 9,62 МВт за рахунок введення в експлуатацію 78 нових СЕС населенням області (2,0 МВт) та 2 біогазових установок юридичних осіб (7,62 МВт).

Обсяг відпущеної в мережу електроенергії усіма об'єктами «зеленої» електроенергетики за 2022 рік – майже 79 млн кВт*год.

Охоплення території області системою рухомого мобільного зв'язку четвертого покоління (4G) – 65%. ПрАТ «Водафон Україна» із 313 станцій працюють 311 (99,36%), ПрАТ «Київстар» із 337 – 334 (99,11%), ТОВ «Lifecell із 339 – 337 (99,41%).

До 2024 року компанією «лайфселл» планується додатково побудувати 20 нових базових станцій у стандартах GSM/LTE. Відтак орієнтовно буде досягнуто покриття 95% географічної площі Чернігівщини.

З метою забезпечення безперебійного надання послуг мобільного зв'язку та Інтернету на території області були проведені зустрічі з представниками мобільних операторів, на яких наголошено на необхідності співпраці з територіальними громадами щодо можливості підключення станцій до альтернативних джерел живлення у випадку відсутності електроенергії та можливого блекауту.

За результатами проведених заходів всі критичні базові станції забезпечено альтернативними джерелами живлення.

VIII. РУЙНУВАННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

Об'єкти житлового фонду

Через обстріли прикордонних громад області кількість пошкодженого житла постійно зростає. Станом на 31.12.2022 зафіксовано 8620 пошкоджень об'єктів житлового фонду (7558 приватних та 1062 багатоповерхових житлових будинків).

Облдержадміністрація прикладає всіх зусиль до відновлення постраждалих помешкань.

Станом на 31.12.2022 було відновлено 1791 житловий будинок (983 приватних та 808 багатоповерхових).

На відновлення спрямовано 38,4 млн грн з державного та 137,2 млн грн з місцевих бюджетів. Також допомога у відновленні житла надавалась міжнародними фондами і організаціями.

Крім того, надано допомогу з держбюджету у вигляді будівельних матеріалів (Укрзалізниця) мешканцям 1091 приватного будинку та

475 багатоквартирних на суму 136 млн грн та комплекти для часткового ремонту від донорів 483 домогосподарствам.

Вживаються заходи для облаштування місць колективного проживання. За підтримки польських партнерів в постраждалих громадах області зведено 6 модульних містечок.

Облдержадміністрацією спільно з міжнародними партнерами, громадськими благодійними організаціями, фондами здійснюється координація відновлення житлових будівель. Спільними зусиллями створена онлайн база житлових будинків, що потребують відновлення.

Об'єкти соціальної інфраструктури

Значних руйнувань зазнала низка об'єктів соціальної інфраструктури – 143 заклади освіти, 64 об'єкти охорони здоров'я, 5 закладів соціального захисту, 74 заклади у сфері культури та 12 спорту.

Основні джерела відновлення: резервний фонд державного бюджету, кошти місцевих бюджетів, кошти міжнародних організацій і фондів.

Станом на 31.12.2022 відновлено 85 об'єктів. У 2022 році на відновлення спрямовано 111,2 млн грн з державного та 31,9 млн грн – з місцевих бюджетів. Також залучались кошти міжнародних організацій.

Процес відновлення триває.

В області розроблений «FAST RECOVERY PLAN» – проект відновлення важливої пошкодженої інфраструктури та житла. До нього наразі включено 9119 об'єктів соціальної сфери, критичної інфраструктури та житлового фонду.

Не відновленими в більшості залишаються заклади соціальної інфраструктури, які мають значні руйнування і потребують значних капіталовкладень. Обласною військовою адміністрацією вживаються всі заходи для пошуку джерел фінансування.

Наприкінці 2022 року було відібрано 3 проекти для їх реалізації у рамках Програми з відновлення України.

Об'єкти бізнесу

З метою фіксації та оцінки збитків, завданих підприємствам, установам, організаціям недержавної форми власності, в усіх державних районних адміністраціях та 29 громадах були створені робочі групи (комісії) по фіксації втраченого, знищеного або пошкодженого майна.

За результатами наданої громадами інформації формується перелік підприємств, установ та організацій усіх форм власності, які постраждали внаслідок збройної агресії рф. Станом на 01.01.2023 подано інформацію щодо 457 суб'єктів, які зазнали пошкоджень, серед яких: 245 – підприємства, установи, організації недержавної форми власності, 212 – ФОПи. За видами діяльності найбільша кількість пошкоджень у торгівлі (221), промисловості (58), сільському господарстві (58), сфері операцій з нерухомістю (49).

Об'єкти сфери житлово-комунального господарства

Різного ступеню пошкоджень зазнали 6 об'єктів водопостачання, 11 об'єктів водовідведення, зруйнована одна котельня, пошкоджені 37 котелень, 27 теплових пунктів та 2 км теплових мереж АТ «ОТКЕ», значних руйнувань зазнав майновий комплекс Чернігівської ТЕЦ.

У мережах електропостачання пошкоджень зазнали 1014 об'єктів, серед яких 11 вузлових підстанцій, 160 трансформаторів та 842 ділянки повітряних ліній електропередачі.

На об'єктах газопостачання пошкоджено понад 269 ділянок газових мереж, 21 газорозподільчий пункт будівлі та обладнання.

Незважаючи на значні пошкодження об'єктів водопостачання, КП «Чернігівводоканал» вживались заходи для забезпечення надання послуги з водопостачання всім категоріям споживачів. У разі відсутності електропостачання, неможливості забезпечення роботи насосних станцій та подачі води у мережу до всіх районів м. Чернігова було забезпечено підвіз питної води.

За кошти резервного фонду державного бюджету (150 млн грн) проведено реконструкцію водопровідної насосної станції № 2 «Подусівка», реконструкцію трансформаторних підстанцій з улаштування автономного джерела живлення, а також на інші заходи, необхідні для відновлення надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення споживачам КП «Чернігівводоканал».

Крім того, в рамках підписаних між КП «Чернігівводоканал» Меморандумів про співпрацю Товариством Червоного Хреста в Україні надано фінансову допомогу на придбання автокрану, 2 трансформаторів, необхідних матеріалів та обладнання. Міжнародною організацією «Save the» надано фінансову підтримку для відновлення та модернізації пошкоджених систем водопостачання.

АТ «ОТКЕ» в рамках підписаних Меморандумів про співпрацю з Товариством Червоного Хреста в Україні профінансовано будівництво нової котельні на місці зруйнованої ворожими військами, поставлено 2 екскаватори-навантажувачі, 2 спеціальні автомобілі «аварійно-ремонтна майстерня», профінансовано модернізацію обладнання на 2 котельнях у м. Чернігові. Крім того, за рахунок власних коштів підприємства проведено роботи з відновлення 35 котелень, 27 центральних теплових пунктів та 2 км теплових мереж.

У м. Ніжині за підтримки благодійного фонду «Хелп Юкрейн» завершені роботи з відновлення пошкодженої котельні ТОВ «НіжинТеплоМережі» та з відновлення ізоляції пошкоджених (800 м) теплових мереж.

На відновлення єдиного майнового комплексу КЕП «Чернігівська ТЕЦ «ТОВ ФІРМА «ТЕХНОВА» було використано 98 млн грн з резервного фонду державного бюджету. Чернігівською ТЕЦ опалювальний період на території міста розпочато вчасно.

АТ «ЧЕРНІГІВОВАБЛЕНЕРГО» проведено відновлювальні роботи на 635 об'єктах електропостачання.

АТ «Чернігівгаз» відремонтовано пошкоджені газові мережі та проведено заміну 14 газорозподільних пунктів на нові шафові.

Дорожня інфраструктура

Пошкоджено або зруйновано 32 мости та 3 шляхопроводи, понад 1100 км автомобільних доріг (з руйнуванням різного ступеню).

У результаті відновлювальних робіт відремонтовано покриття на 799 км (384 км доріг місцевого значення, 415 км доріг державного значення), проведено капітальний та поточний ремонт 4 штучних споруд, влаштовано 5 тимчасових металевих конструкцій на зруйнованих штучних спорудах, забезпечено тимчасові проїзди на 4 штучних спорудах силами та засобами Державної спеціалізованої служби транспорту України, влаштовано тимчасові переправи із забезпеченням автомобільного сполучення через зруйновані мости на 3 штучних спорудах, тимчасові об'їзди на 15 штучних спорудах.

ІХ. ЕКОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ

У 2022 році через військову агресію РФ було завдано значної шкоди навколишньому природному середовищу області: спричинено забруднення ґрунтів, засмічення земель і водних об'єктів, знищення лісових насаджень і природних ареалів, у тому числі на територіях природно-заповідного фонду, руйнування гідротехнічних споруд, забруднення атмосферного повітря. При цьому не зафіксовано надзвичайних ситуацій природного походження, що могли суттєво вплинути на навколишнє природне середовище. Також відсутні випадки значних перевищень гранично допустимих концентрацій шкідливих речовин в атмосферному повітрі і водних об'єктах області.

Продовжена співпраця з територіальними громадами щодо паспортизації місць видалення відходів (МВВ). Станом на 01.01.2023 в обласному реєстрі МВВ обліковуються 552 (+1 до 2021 року) об'єкти, з них 496 сміттєзвалищ та 10 (+1 до 2021 року) полігонів твердих побутових відходів. За даними інвентаризації місць видалення відходів, проведеної у 2022 році, на території області залишаються непаспортизованими 62 місця видалення відходів.

З метою нормування та регулювання викидів забруднюючих речовин упродовж 2022 року розглянуто 105 (-122 до 2021 року) заяв та видано 92 (-108 до 2021 року) дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.

Проведено інвентаризацію місць накопичення заборонених і непридатних до використання у сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин (ХЗЗР). В області залишаються неутилізованими 245,8 тонн непридатних до використання ХЗЗР. На сьогоднішній день стан наявних місць зберігання ХЗЗР є переважно незадовільним, що створює загрозу забруднення ґрунтів і підземних водоносних горизонтів та виникнення надзвичайної ситуації.

У 2022 році у рамках Програми охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2021 – 2027 роки за рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища на умовах співфінансування 50 % на 50 % з території Сухополов'янської сільської громади Прилуцького району вивезено на утилізацію майже 6 тонн ХЗЗР на загальну суму 713,64 тис. гривень.

Природно-заповідний фонд (ПЗФ) області налічує 678 об'єктів (24 – загальнодержавного значення) загальною площею 263,1 тис. гектарів.

У 2022 році створено 2 об'єкти ПЗФ на території Седнівської (Чернігівський район) та Сухополов'янської (Прилуцький район) територіальних громад, загальною площею – 363,1 гектара.

У рамках реалізації Програми охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2021 – 2027 роки за рахунок коштів обласного фонду у 2022 році:

- виконані роботи з будівництва централізованої каналізації по вул. Фікселя та вул. Київська у м. Чернігові (на умовах співфінансування з бюджету Чернігівської міської ради);

- перераховано майже 1,6 млн грн у вигляді субвенції Чернігівській міській раді на реалізацію природоохоронного заходу «Будівництво зливової каналізації по вул. Десняка від буд. № 45 до вул. Толстого у м. Чернігові» (реалізація проекту запланована на 2023 рік);

- проведено щорічний екологічний конкурс «Одна планета – одне майбутнє».

Х. РИНОК ПРАЦІ

Військова агресія рф внесла суттєві зміни у функціонування ринку праці. Частина компаній були змушені припинити свою діяльність повністю або частково через втрату майна, переривання логістичних зв'язків чи втрату співробітників.

Загальна кількість наявних вакансій у 2022 році (9,8 тис. одиниць) була у три рази меншою чисельності безробітних громадян на обліку (29,7 тис. осіб).

Водночас, у 2022 році роботодавцями області було працевлаштовано 6614 осіб на створені нові робочі місця, з них у юридичних осіб – 1517 (22,9 % від загальної кількості), у фізичних осіб – 5097 (77,1 %).

Альтернативним варіантом тимчасової зайнятості в умовах воєнного стану є залучення безробітних до виконання суспільно корисних робіт, спрямованих на задоволення потреб ЗСУ, інших військових формувань та сил цивільного захисту, на забезпечення загальних потреб функціонування економіки та життєдіяльності населення територіальних громад. На Чернігівщині суспільно корисні роботи в рамках проекту «Армія відновлення» стартували з середини жовтня 2022 року, до них були залучені 423 безробітні особи.

ХІ. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Соціальний захист населення та пенсійне забезпечення

Державні соціальні допомоги у 2022 році в області отримували 54,4 тис. осіб. Видатки на виплату державних соціальних допомог склали 1,4 млрд гривень.

Житлові субсидії призначено понад 106,3 тис. домогосподарств, пільги отримували понад 47,2 тис. осіб.

Система соціального обслуговування та надання соціальних послуг самотнім непрацездатним громадянам області налічує 9 інтернатних установ, в яких перебувають 1770 осіб, з них – 35 дітей. Протягом 2022 року влаштовано 262 особи.

Упродовж 2022 року надано допомогу 9,8 тис. бездомним особам.

В області статус постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС мають 60 тис. осіб, серед яких 6 тис. дітей, 7,4 тис. учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та 4,1 тис. осіб з інвалідністю. Особливу увагу приділено організації оздоровлення цієї категорії громадян. Оздоровчі послуги отримали 327 постраждалих осіб, 936 постраждалим особам I категорії проведено виплату грошової компенсації за невикористану санаторно-курортну путівку.

Оздоровлено 158 осіб з інвалідністю внаслідок загального захворювання та з дитинства. У підвідомчих санаторіях Міністерства соціальної політики України оздоровлено 207 осіб з числа ветеранів війни та осіб з інвалідністю з області. Грошову компенсацію за невикористану санаторно-курортну путівку отримали 592 особи з інвалідністю.

Одержувачів пенсій в області – 306,1 тис. осіб (на 5,7 тис. осіб менше, ніж у 2021). Середній розмір пенсії по області на 01.01.2023 становив 4189,86 грн (упродовж року показник зріс на 542 грн). Середній розмір пенсійних виплат пенсіонерам силових структур становив 9879,6 грн (упродовж року показник зріс на 2124 грн).

Соціальний захист військовослужбовців та членів їх родин

На обліку в органах соціального захисту населення області станом на 01.01.2023 перебували 618 осіб з інвалідністю внаслідок війни із числа учасників АТО/ООС та учасників заходів, необхідних для забезпечення оборони України, 24 особи – учасники війни та 1174 – члени сімей загиблих (померлих) учасників АТО/ООС та учасників заходів, необхідних для забезпечення оборони України.

У 2022 році послуги з реалізації бюджетної програми за напрямом професійної адаптації отримали 34 особи, на що було спрямовано 0,4 млн гривень.

В області діє Програма соціальної підтримки Захисників і Захисниць України, членів їх сімей, а також членів сімей військовослужбовців, які загинули (пропали безвісти) в Афганістані при виконанні інтернаціонального обов'язку, у Чернігівській області. У 2022 році на її реалізацію з обласного бюджету спрямовано 7,3 млн гривень.

Комплексну психологічну підтримку та відновлення здоров'я у 2022 році отримали 604 ветерани війни, учасники бойових дій, члени їх родин та сімей загиблих, яким надано 6596 послуг (з психологічної реабілітації – 3505, із соціальної реабілітації – 1784, з фізичної реабілітації – 1307).

На обліку для забезпечення санаторно-курортним лікуванням перебувають 412 осіб з числа постраждалих учасників Революції Гідності, учасників АТО/ООС, членів сімей загиблих (померлих) таких осіб, членів сімей померлих (загиблих) захисників та захисниць України. Для оздоровлення цієї категорії осіб у 2022 році виділено 700 тис. гривень. Правом на санаторно-курортне лікування скористалися 24 особи.

Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб

Кількість внутрішньо переміщених осіб в області станом на 01.01.2023 становила 76 323 особи.

З початку введення воєнного стану за призначенням допомоги на проживання в області звернулись 60 тис. внутрішньо переміщених осіб (у тому числі 3,1 тис. осіб, житло яких зруйноване або непридатне до проживання).

Завдяки реалізації Урядової соціальної програми «Прихисток» 10 тис. внутрішньо переміщених осіб отримали безкоштовний притулок. Особам та організаціям, що безоплатно розмістили внутрішньо переміщених осіб за програмою, виплачено компенсацій на загальну суму 8,3 млн гривень. 55 сімей, які втратили житло, проживали у гуртожитках м. Чернігова.

За підтримки польських партнерів у постраждалих громадах області зведено 6 модульних містечок. Відкрито 5 модульних містечок на 968 ліжко-місць в с. Новоселівка Киселівської сільської ради, с. Старий Білоус та с. Рівнопілля Новобілоуської сільської ради Чернігівського району, с. Новий Биків Новобасанської сільської ради Ніжинського району. Тривають роботи щодо облаштування ще 1 модульного містечка на 352 ліжко-місця в с. Новоселівка Киселівської сільської ради Чернігівського району.

49,2 тис. внутрішньо переміщених осіб отримали гуманітарну допомогу (з них 4,6 тис. осіб – гуманітарну медичну допомогу).

У закладах освіти області станом на 01.01.2023 освітні послуги отримували 2,6 тис. внутрішньо переміщених осіб.

Упродовж 2022 року в центрах зайнятості перебували 726 зареєстрованих безробітних з числа внутрішньо переміщених осіб, з них 100 осіб були працевлаштовані за направленням служби зайнятості.

Соціальний захист дітей та багатодітних родин

В області станом на 01.01.2023 проживають 8915 багатодітних сімей, в них 30 299 дітей. У 2022 році 2 129 багатодітних сімей отримали посвідчення батьків багатодітної сім'ї та 6 920 дітей – посвідчення дитини з багатодітної сім'ї, що дає їм право скористатися пільгами.

У 2022 році 2663 багатодітні родини скористались пільгами з оплати житлово-комунальних послуг, правом на придбання твердого палива та скрапленого газу готівкою – 884 сім'ї, 2639 багатодітних сімей звільнено від оплати за харчування дітей в загальноосвітніх закладах області, 6 тис. сімей (67 % від загальної кількості родин) отримали гуманітарну допомогу.

На 01.01.2023 в області налічувалась 1 931 дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування. Переважна більшість таких дітей (93,8%) перебували в родинах опікунів, піклувальників (1 286 дітей), 294 дитини знайшли прихисток у 168 прийомних сім'ях та 232 дитини – у 3 дитячих будинках сімейного типу. Розпочали функціонувати 16 нових прийомних сімей та 3 дитячі будинки сімейного типу.

За результатами проведених у 2022 році профілактичних рейдів 63 дитини вилучено з негативного середовища. На облік дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, взято 206 дітей.

До сімейних форм виховання влаштовано 278 дітей (24 – усиновлено, 199 – під опіку, піклування, 48 – у прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу, 7 – повернуто у біологічну сім'ю).

У 2022 році діти соціально незахищених категорій отримали допомогу від громадської організації «Ерлайт» та благодійного фонду «СОС Дитячі Містечка» (грошову допомогу, побутову техніку, одяг та взуття, дрова), дітям, які отримали поранення внаслідок воєнних дій, виплачена одноразова грошова допомога в сумі 10 тис. грн та надані медичні, соціальні, освітні і реабілітаційні послуги.

До реабілітаційних та медичних закладів у 2022 році направлено 887 дітей з інвалідністю та 53 дитини віком до трьох років, які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності.

XII. ОСВІТА

В освітній галузі у 2022 році пріоритетним було створення безпечного освітнього середовища, забезпечення якості освіти та її доступності.

У лютому 2022 року відкрито дошкільний структурний підрозділ Слабинської гімназії Гончарівської селищної ради на 15 місць.

З метою забезпечення доступності якісної освіти за рішенням органів місцевого самоврядування оптимізовано 39 закладів загальної середньої освіти та 11 філій. Мережа закладів загальної середньої освіти у 2022 році зменшилась на 24 школи. Як наслідок, на 2,7% зменшено кількість малокомплектних шкіл (2021/2022 навчальний рік – на 38,8%, 2022/2023 – на 36,1%).

Функціонувало 48 опорних закладів освіти та 27 їх філій, де зосереджено кращу матеріально-технічну базу та накопичено позитивний досвід організації освітнього процесу в умовах тісної співпраці з іншими закладами освіти.

Є позитивна динаміка організації інклюзивного навчання. У 183 закладах загальної середньої освіти інтегровано в освітній простір 796 дітей з особливими освітніми потребами (2021 рік – 182 заклади, 715 учнів).

Зважаючи на реальну загрозу, освітній процес у закладах, що знаходяться на відстані 40 км від кордону з рф та республікою білорусь (154 заклади дошкільної та загальної середньої освіти Корюківського, Новгород-Сіверського та Чернігівського районів), організовано з використанням технологій дистанційного навчання.

Піротехнічними підрозділами ДСНС було обстежено території 98 закладів освіти на наявність вибухонебезпечних предметів (100% із запланованих).

У 2022 році із 907 закладів освіти області 676 мали укриття, 204 заклади освіти, на території яких відсутні власні захисні споруди, заключили договори щодо використання укриттів інших організацій та установ.

У 2022/2023 навчальному році потребують підвозу 10 626 учнів сільської місцевості з 842 населених пунктів. За час воєнних дій в області було втрачено 25 шкільних автобусів. У 2022 році придбано 9 автобусів за рахунок коштів державного бюджету (18,84 млн грн) на умовах співфінансування з місцевими бюджетами, ще 8 – закуплено за кошти місцевих бюджетів Варвинською, Семенівською, Носівською, Куликівською, Коропською, Бобровицькою, Бахмацькою, Корюківською громадами. Для оновлення автопарку та розвантаження маршрутів є потреба в придбанні 63 шкільних автобусів.

У 2022 році від Дитячого фонду ООН «ЮНІСЕФ», ООН з питань освіти, науки і культури «ЮНЕСКО» та UkraineHouseDCFoundation Inc закладам

загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти для педагогічних працівників передано 5 139 ноутбуків. Крім того, від міжнародних благодійних організацій до області надійшла 1 491 одиниця комп'ютерного обладнання (системні блоки, монітори, планшети).

Усі заклади дошкільної та загальної середньої освіти мають доступ до мережі Інтернет.

Реалізацію потреб, запитів та інтересів вихованців у самореалізації, професійному самовизначенні, розвитку творчих здібностей у сфері культури, мистецтва, наукових знань, техніки забезпечують 62 заклади позашкільної освіти, на базі яких організовано роботу майже 3 тис. гуртків для понад 40 тисяч здобувачів освіти.

Підготовку робітничого потенціалу для забезпечення регіональних та загальнодержавних потреб економіки здійснюють 13 закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Станом на 01.01.2023 різними видами професійної підготовки охоплено 5 тис. здобувачів освіти. Підготовка кадрів здійснюється з 58 професій та 5 спеціальностей для промисловості, транспорту, будівництва, торгівлі і громадського харчування, побутового обслуговування населення, аграрного сектору економіки.

Для підвищення якості у підготовці трудового потенціалу в структурі 9 закладів профтехосвіти функціонують 14 навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти, де здобувачі освіти навчаються обраним професіям за сучасними виробничими технологіями із застосуванням новітнього обладнання, матеріалів, інструменту.

На умовах дуальності організовано освітній процес у 4 закладах профтехосвіти із залученням 6 підприємств області для 153 здобувачів освіти, які набувають професій токаря, швачки, кравця, тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва, лісника, егеря та спеціальності «Лісове господарство».

У 2022/2023 навчальному році 23 заклади вищої та фахової передвищої освіти області забезпечують здобуття освіти 20 625 студентів, курсантів та учнів. За денною формою навчання здобувають освіту 17 076 осіб, заочною формою навчання охоплено 3 549 осіб.

Переважна більшість здобувачів освіти навчаються в межах області (85 %), для здобувачів освіти, які знаходяться за її межами (8,4 %) та за межами країни (5,3 %), освітні послуги надаються дистанційно.

ХІІІ. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

Протягом останніх років у системі медичної допомоги проведена значна реорганізація мережі закладів охорони здоров'я для покращення використання наявних кадрових і матеріально-технічних ресурсів.

На Чернігівщині функціонують 87 самостійних медзакладів (у тому числі дитячий санаторій та 4 медичні навчальні заклади). Безпосередньо медична допомога надається у 82 закладах, з яких: 13 обласних, 30 лікарень різного типу (міських, районних), 2 пологові будинки, 3 міські стоматологічні поліклініки,

1 «Сімейна поліклініка», 32 центри ПМСД, 1 лікарська амбулаторія сімейного типу. До складу центрів первинної медико-санітарної допомоги входять 130 амбулаторій (54 міські та 76 сільських), 567 фельдшерських та фельдшерсько-акушерських пунктів.

Екстрену медичну допомогу населенню надає Чернігівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, у структурі якого 4 станції, 21 підстанція та 21 пункт постійного базування бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги. Парк санітарного автотранспорту налічує 101 спеціальних автомобіль, у тому числі 22 реанімобілі. За 2022 рік бригадами центру виконано 125 тис. виїздів.

Показник укомплектованості посад лікарів – 73 %, середніх медичних працівників – 95 %. Загалом по області дефіцит лікарів – 1170 осіб.

Усі медичні заклади первинного та спеціалізованого рівнів надання медичної допомоги відповідають вимогам Національної служби здоров'я України та законтрактовані з нею по 497 пакетах медичних послуг.

Для забезпечення мешканців області цілодобовою медичною допомогою розгорнуто 6 882 стаціонарні ліжка. За 2022 рік в медичних закладах області проліковано 160 655 хворих (2021 рік – 172 505), прийнято 4 145 пологів, виконано в умовах стаціонару 50 952 оперативних втручання.

Для сфери охорони здоров'я області 2022 рік був надзвичайно складним. Із початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України жоден з медичних закладів області не зупиняв своєї роботи. Внаслідок агресії зазнали пошкоджень 64 об'єкти 27 медичних закладів області, ступінь руйнування яких становив від 5% до 100%.

Повністю зруйновані та не підлягають експлуатації кардіологічний корпус (колишній обласний кардіологічний центр) та центр фтизіатрії (колишній обласний центр соціально-значущих та небезпечних хвороб) КНП «Чернігівська обласна лікарня» Чернігівської обласної ради.

Наразі уже завершені відновлювальні роботи на 28 об'єктах 13 закладів охорони здоров'я, частково відновлено 16 об'єктів 10 закладів, продовжуються роботи на 5 об'єктах 3 закладів охорони здоров'я.

До відновлення закладів охорони здоров'я були залучені кошти державного бюджету, Національної служби здоров'я України, місцевих бюджетів, міжнародних неурядових та благодійних організацій.

Постраждав і парк санітарного автотранспорту обласного центру екстреної медицини та медицини катастроф та інших медичних закладів області. Загалом було пошкоджено, знищено та викрадено 41 одиницю автотранспорту.

Протягом минулого року завдяки зусиллям центральної, місцевої влади та благодійних і міжнародних організацій до медичних закладів долучено 73 одиниці санітарного автотранспорту, з них 30 автомобілів, у тому числі 6 реанімобілів класу «С» для екстреної медицини області.

Матеріальна база поповнилася значною кількістю сучасної медичної апаратури, зокрема: ангіографічною системою, комп'ютерними томографами, рентгенівськими апаратами, апаратами штучної вентиляції легень, апаратами

УЗД, мамографами, ендоскопічними системами, наркозними апаратами, наркозними станціями, джерелами резервного енергоживлення тощо.

Незважаючи на складні умови, в яких працювали медичні заклади, протягом 2022 року для проведення кисневої терапії пацієнтам, в першу чергу, хворим на гострі респіраторні хвороби, встановлені 11 модульних кисневих станцій контейнерного типу (генераторів), які самостійно виробляють кисень, потужністю 500л/хв. та 6 криогенних ємностей об'ємом 2 та 5 куб.м.

В закладах охорони здоров'я області облаштовані 74 захисні споруди цивільного захисту (9 сховищ, 20 протирадіаційних укриттів та 45 найпростіших укриттів).

XIV. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

Фізкультурно-оздоровчою та реабілітаційною роботою засобами фізичної культури і спорту в області охоплено 61 070 осіб.

Станом на 01.01.2023 мережа спортивних закладів налічувала 44 дитячо-юнацькі спортивні школи, з яких 5 спеціалізованих шкіл олімпійського резерву, 2 школи вищої спортивної майстерності, 5 центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», регіональний центр «Інваспорт», державний «Центр олімпійської підготовки з біатлону», 118 спортивних клубів.

Спортивна база області: 27 стадіонів, 409 спортивних залів, 11 критих плавальних басейнів, 2009 відкритих площинних споруд, 387 майданчиків з тренажерним обладнанням, 689 футбольних полів, 5 лижних баз, 4 веслувальні бази, 1 водно-спортивна база, 2 кінно-спортивні бази, 55 стрілецьких тирів та 81 тренажерний зал. Загальна чисельність спортивних споруд – 2 811, з яких 95,8% пристосовані для занять осіб з інвалідністю.

З обласного бюджету на виконання основних заходів Обласної Програми розвитку фізичної культури та спорту Чернігівської області на 2021 – 2025 роки використано 69,2 млн гривень. Частина заходів не проводилась у зв'язку з військовою агресією РФ та обмеженнями щодо проведення фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів.

В області розвивається 83 види спорту, з яких 31 олімпійський та 11 – для осіб з інвалідністю. Найбільш популярні види спорту в області: футбол, волейбол, легка атлетика.

З обласного бюджету для підготовки та участі спортсменів області різних вікових груп у спортивних заходах усіх рівнів з олімпійських видів спорту використано 2,5 млн грн, з неолімпійських видів спорту – 323,9 тис. грн, на заходи для спортсменів з інвалідністю – 208,6 тис. гривень.

Протягом 2022 року в області підготовлено 9 майстрів спорту України, 4 майстри спорту України міжнародного класу, 251 кандидат у майстри спорту і першорозрядник.

Спортсменами області на офіційних міжнародних та Всеукраїнських змаганнях завойовано 273 медалі, з них 116 золотих.

Для матеріального заохочення провідних спортсменів і тренерів та стимулювання досягнення ними видатних результатів в області діє система

виплати грошових винагород за завоювання призових місць на чемпіонатах світу та Європи, Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, інших міжнародних змаганнях.

З обласного бюджету на обласні стипендії спортсменам та виплату грошових винагород спортсменам і тренерам було використано понад 1,5 млн гривень. Для придбання обладнання та інвентарю, спортивного одягу, взуття і аксесуарів – 2,13 млн гривень.

У результаті обстрілів і бойових дій, пов'язаних з російською агресією, 12 спортивних споруд зазнали руйнувань. Зруйновані практично повністю дві бази олімпійської підготовки (з біатлону і лижних гонок та важкої атлетики).

ПНЗ «СДЮШОР з лижного спорту» надано в користування один із блоків модульного містечка розташованого на території бази.

XV. КУЛЬТУРА ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

В області функціонують 5 театральних-видовищних підприємств (4 театри та обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм), 737 клубів, 576 бібліотек, 40 музейних закладів (36 музеїв, 3 заповідники, 1 меморіальний комплекс), 39 мистецьких шкіл та 42 філії, 2 фахові коледжі, 1 зоопарк.

Діють 30 конфесій, до яких належить 947 релігійних громад. У 2022 році зареєстровано 17 статутів релігійних громад та змін і доповнень до статутів релігійних громад (15 з яких – зміна підпорядкування у зв'язку з рішеннями релігійних громад перейти до Православної Церкви України).

Внаслідок військової агресії рф пошкоджено 5 музеїв, 2 обласні бібліотеки та 18 культових споруд (8 з них – пам'ятки архітектури). Експозиції музеїв демонтовані, частина експонатів евакуйована.

У 2022 році проведено 20 культурно-мистецьких заходів з нагоди державних свят, пам'ятних дат, ювілеїв.

Закладами культури та обласним молодіжним центром проведено понад 150 заходів національно-патріотичного виховання, учасниками яких були понад 3,7 тис. осіб.

Фахівці обласного молодіжного центру долучалися до благодійної ярмарки на підтримку Збройних Сил України. Було розроблено 68 інформаційних постів (статті, підбірки, новини, навчальні платформи, рекомендації), що висвітлювалися у соціальних мережах. Загальне охоплення через соціальні мережі – понад 100 тис. осіб.

У рамках проведення гри «Джура» для трьох вікових груп відбулися інтелектуальний конкурс «Відун», з надання першої долікарської допомоги «Рятівник» та фотоконкурс «Цікаві моменти з життя рою». «Джура» поєднала дітей, які через реалії війни опинилися в різних куточках України та світу.